

УЛУГ УЖУР-ДУЗАЛЫГ БОЛУУШКУН

В. И. Лениннің музей-бажыңына Н. С. Хрущев чораан

Даштыкы парлагга, радио болгаш теледение Совет чазактын баштыкы Никита Сергеевич Хрущевтун Францияда чоруп турарына...

Болгарианың «Работническо дело» солдунуң бижээни: «де Голль болгаш еске-даа француз кунесе ажылдакчылары-биле Н. С. Хрущевтун чугаалажышкыны...

Парижде Н. С. Хрущевтун чугаалаан чуудеринин кол утказы онзаал шийишсаан, Чехословакияны «Руде право» солуну «быжык тайынны кады куженишкисинер-биле хандыраарың...

Румын солун «Смытэя» Парижде хоорай чыгарганына Н. С. Хрущевтун чугаалаан парлаашсаан, оң эгезинде: «Европага тайынны камгаларының ийги эрге-ажыктары болгаш эргежок чугулазы...

Социал-демократтыг партиядан швед чазактын депутаты Август Спийберг СЭТА-ның корреспондентиниң-биле беседазына Н. С. Хрущевтун Францияда чоруп турары...

Ирак найысалалды «Аль-Ватан» деп кинотеатрга «Ленин Октябрьда» деп совет кино көргүссен. «Аш-Шааб» кинотеатрга «Ленинградтын симфониясы» деп совет уран...

Допчу медээлер

Чоокта чаа француз телевидение «Балтиканы депутат» деп совет уран-чечен кинону болгаш «Ленинградтын эрмитажы» деп документалды кино көргүссен.

СОЦИАЛИСТИК ЧУРТТАРДА

Индыг-ла улуг эвес хоорайжыгаш —Эльблонг Эльблонка хемин эриктенде, оң Балтика далайже кирген асында чаптыла берген чыдар. Энциклопедияларда болгаш экономикалыг сөзүмүндө Эльблонг судно бүүдүрүгезинин болгаш балык ажыл-агыйынын чутула төвү кылдыр бижитинген.

Ол дээрже баштай чаа ажыл-херек болуп турган. Индыг болза-даа ажылчынар, инженерлер болгаш техниктер, нарын чорудууларын шийгээдип алырынга чүтүлдүг, кызымаккай, бидилдик чоруун көргүсөш, ол ажыл-херекти күөсөдип шыдаанын. Каян ада-чурт бүүдүрүгезинин 25 муң киловатт күчүлдүг баштайгы турбинасы шенедени челишкенин эрткенде болгаш ону Варшава одалга-биле ажылдаар «Жерань» деп электри төчө чорулдү бергенде оларны өөрүшкүзү аажок улуг болган. Оң сөөлүнде уаваалды ийги турбинаны базз чүдүрдүп чоруткан. Ам ол турбиналар Брянск заводда бүүдүргөн совет агрегаттарың комплексин-биле челишкенин ажылдап турар. Одалга-биле ажылдаар «Жерань» электри төп польша найысалалды үлетүрү бүүдүрүгезинге энергияны базз ийги сутну берип турар болган. 25 муң киловатт күчүлдүг турбинаны массалык бүүдүрүрү-биле кады заводтун конструкторлары 50 муң киловатт күчүлдүг агрегатты тургузарын болуп турар. Хей чүдүдөр кылдынган. Индыг болза-даа заводтун директору Юзеф Ванаттык чугаалап турарын эзууга алгыра 50 муң киловатт күчүлдүг машина энергия-терин куэлин база-ла хандырбайн турар апарган. Ванаттык чугаалааны болза, завод 120 муң киловатт күчүлдүг машиналарын бүүдүрүп үндүрерин эгезин. Энергетиканың ол аажок улуг машиназынын ужу-дузазын билип...

Ядролуг шенелделернин талалакчылары чажыртунып турар

ВАШИНГТОН. (СЭТА). Март 22-де конгресстин атомнуг энергия айтырыгларының талазы-биле каттышкан комиссияның белеткел комиссияларының бирээзинин хурамына АКШ-ка ядролуг чазылдырышкыны чорударын чорударының планын атомнуг энергияны тайбың сорулгаларына ажылгаары деп чүүлге сымдагылап алгаш катап база чугаалажып көргөн. Атомнуг энергияны талазы-биле комиссияның даргазы Маккоун шийчилел болгаш болбаазырадылга айтырыгларының талазы-биле белеткел комиссияныга чүве чугаалааш, оң удуртуп турары комиссия «Атабаса-Сендесте нефть тывакына ядролуг чазылдырышкыны ажылгап болур аргалары өөресип көрүп турар» деп дыңнаткан.

Анда хамаарыштыр чөр иштинге ядролуг чазылдырышкыны амыдымында илеретиптер идеялгид аргалар тызылбаан чүве болганда индыг чазылдырышкыны чорударын сонгаарладыр дугайында Совет Эвилелинин саналын Каттышкан Штаттарның хулаап алырынга Маккоун удурлаган. Ол ышкаш ядролуг шенелделерни соксалдырып ажык удурлажышкыны физик Теллер Каттышкан Штаттар чөр иштинде ядролуг чазылдырышкыны «тайбың сорулгаларга» чорударын деткип, чүве чугаалаан.

Иччалза-даа эсе бир америк атомчу физик Принстон университетинин шийчилел салбырының удуртукчу доктор Генри Смит атомнуг энергия талазы-биле комиссияның планын шыгызын буруу шапкан. «Индыг чазылдырышкыны ядролуг чепекти улам сайырдырынга ажылгаайын турар дээринге кым-даа черде бүүдүрүссө» дээрин Смит демдегезен.

Италияның чаа чазаа

РИМ. (СЭТА). Март 25-тин кезинде чазак баштыгына кандидат Тамброни Италияны президентин Гронкиге барып чораан болгаш чазак кризисинге холбашкан болунун консультацияларының түңшөлдөрүн аңа дыңнаткан.

Тамброниге журашканынын сөөлүнде Гронки оң Министрлер Чөвүлелиниң даргазына томуйлаанының дугайында болгаш чаа чазак-тын составынын дугайында декретке ат салган.

Оң соон дарый болган парлакта конференцияныга чаа итали чазактын келжүгүнеринин дазымын парлакта төлөөлекчилеринге дамчыткан (шуттузу христиан-демократтыг партияны). Министрлер Чөвүлелиниң даргазы болгаш бюджет министринин эрге-дузалын Фернанд Тамброни ээлеп турар.

Индонезияда хоралыг ажыл-чорудулга

ДЖАКАРТА. (СЭТА). Антара агенттиги март 18-те Индонезияның шериг-агаар күштеринин истреже черинин начальниги майор Сисвадини мегелелини парлаан. Инда оң баштык турары болза, бо чылдын март 9-та президент Сукарнону амы-тыныга халдаан чорук Индонезияда чоруттунуп турар хоралакчы чорутканын бирээни болуп. Суматрага үймөңчүлөриң кол дайчыкы күштерин чылча шалканынын соонда үймөңчилер республикада дайнызырак идеятеринин деткимчези-биле төп хоорай — Джакартага болгаш Барыны Явага чазакка удуз хоралакчы чоруун күштедиргенер. Оларны ажыл-чорудулгазы элүрүкчү хевирге шийчил берген. Барындаалар эзууга алгыра, үймөңчүлөриң алын бидилгир кезээ бир-ле даштыкы күрүнеге өөредилге эртек болгаш хоралакчы үлдөгиттерин чорудары-биле оларны Индонезияга чоруткандан болуп турарын демдегээр херек деп Сисвади чугаалаан.

Панама танкерниң чазылганы

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Юнайтед Пресс Интернейшнл агентлигинин корреспондентинин (Венецуала) Каракастан дындап турарын эзууга алгыра, март 26-нин дөңшөндө Венецуаланың Пуэрто-де-ла-Крус деп далай эртээниге Панаманың «Мобиль астраль» деп танкери чазып берген. Частышкын болза 17,5 муң тонна ишкер, ол танкерге 200 муң баррель (бир баррель 158,76 л.) нефтини чүдүрүкенинин сөөлүнде болуп берген. Судно чазылга-ла ийишак болганда беэин оң чалбышталыры үргүзүлүшсаан турган. Танкерниң командасында 60 киши өлгөн ийкеп ис чок чыткан болгаш 6 киши балыгандан. Танкерин чазылганынын чылдагыны амыдымында илереттимиз.

Испанияда судташкынар

ЛОНДОН. (СЭТА). Рейтер агентлигинин корреспондентинин Мадридтен дамчыдып турарын эзууга алгыра, Мурсияга болгаш Еклага (Мурнуг Испания) туттуруп хоругдаттырган 15 кишини март 23-те шериг прокуратура 15 чыл чедир хуусада пара бажында хоругдап шийдилерин негезен.

Шийтирип турарларын «Үймөңчү өөсүдөр деп турган» кылдыр бурууладып турар, мынаарга олар хедурек кырында эртен чылдың июльда болган ийги национал тайбың ажыл соксалдышынын кыркыччилери болуп турар.

алыр төлөөде чамдык чургаайлары көргүдөй: бир индыг машина барык миллион чуртгалачылыг хоорайны электри чырыккызы-биле хандырып шыдаар. Оң депшил 720 тонна. Ол чүктү чүдүрүгезинге бүүдүрүп чөгүр. Уж машина 30 муң кезектерден эптеп тургустунган турар.

Турбина тудуу бо чымын эгезден. Иччалган заводка элөөн сайзырапайгычталары, чектерин чаартып деринирн чаа тудат негеп келген. Турбинаны кылды металл эзуулга-ла теринин бымыг болгаш турдуун дөш бүтү-ле чүвени өлчөү туурадырған. Ажылчыларын болгаш инженерлерин чогаалдыкы болгаш рационализаторжу бодалын база-ла өлчө көрүндүргөн турган. Эртен чылды маңда 120 ажыг рационализаторжу саналары бүүдүрүгезинге непереткен. Ол саналар бүүдүрүгезинге эвезш эвес камгаланы берген. Индыг болза-даа кол чүве болза кедей үеде күчүлдүг турбинаны кезектеринин шынары оортан хамаарып турар элөөн хей чоруулагалары сайзырапайгыччалары чедип адынганында болуп.

Заводтун конструктор бюрозунда ажыл база-ла хайныгып турар. Ол бюрону профессор Анджей Пехота баштап турар. Эртемдениң удуртулгазы-биле 200—300 муң киловатт күчүлдүг бус турбинанынын төлөвиленин чогадып турар. Завод индыг улуг машиналарын үндүрерин чедижкинин күөсөдип шыдаан турар кылдыр белеткелди мөөк-биле кады чорудуп турар. Мынчанган турбина тудуунуң сегин тускай завод кылдыр таарыштыр тургузуу турар, апаа еске-даа бүүдүрүлге черлерин база туттунар. Амгы завод чыл төңгүзүнде улуг комбинат болу берген. Маңда турбиналардан ангыда суднолар деригезин болгаш еске-даа машиналарын бүүдүрүп болур.

Турбина дээрже үлетпүр тогуш берип турар агрегаттың кол кезээ бюрону бидилгир. Чуртта турбиналар бүүдүрүгезин өмгөлөри-биле кады биче эвес күчүлдүг турбина-генераторларын шийгээдип алырын чорудуп турар. Бо ажылды дайын сөөлүндөгү чылдарда Совет Эвилелинин дузаламчызы-биле Броцлава туткан чаа заводта ботландырып турар. Эльблонгта бүүдүрүп турар турбиналарда херектиг генераторларын мында ам беэин бүүдүрүп үндүр берген. Иччалза-даа конструкторлар Эльблонгта тургузуу турар келпир үениң машиналарынын күчүзүнге дүүшкен турар мыдыг генераторларның төлөвилелерин чогадыры-биле ажылдап турар.

И. МАСЛЕННИКОВ.

Колхозтун мал эмчиси М. А. Горюновтун журналистерге тайлыбыр кылып берип турары. Фото А. Ариин.

Журналистерниң мергиленин белдиренин, оларын үлетпүрүн болгаш кезээ ажыл-агыйың экономиказынга өөредириниң чугулазын дугайында негеделер черде чыгуугу. Бо талазы-биле ажылды ССРЭ-нин журналистер Эвилелинин Тыва салбырының бюрозун чорудуп эгезил берген.

Областың мурыкчы колхозтарынын бирээзи «Кызыл тараачын» (Бин-Хем) колхозтун ажыл-агыйы-биле барып таныжар дугайын журналистерге баш бурунгаар чарлаан. Эртен субботада, март 26-ла, кудуксууну 12 шакта 60 ажыг кыл—Шыма, «Тувинская правда», «Тываның амыктары» солдунурамы, «Төлө дамчыдылганын» редакция-зын болгаш ном үндүрер черин ажылдакчылары автобуларга, чик машиналарга олурупкаш Туран хоорайже халтыыс.

— Бистин ам баар колхозузун Бин-Хем районунуң девискээринин улуг кезин ээлэй берип-тир. Апаа Чербиле «СЭКП XX съездин» колхоз база каттыжа берген. Иччалган бо колхозтун ам ээлеп турар чери шандагы дөрт сумунуң турар девискээрин болуп ийиң бол—деп, «Шынын» совет тургузуу килдизин эргелекчи эш Момбужай ол чер чүртүп кажи болгаш кожа олурган өөргүге бүүдүрүл чугаалады.

Саян эдээчө чок чер болгаш Бин-Хем районунуң девискээри черде чараш чер болуп ийиң. Орук суур оңу сонуургал, каткы-хөгүл хөөрөгү чорутуула-ла, машиналарынмыс Туранче кир халдып келдилер. Колхоз конторазынын чамгыга барып доктадымыс.

Экскурсия эгезлэн. Колхоз догазы эш Астафьев биле СЭКП Бин-Хем райкомунуң секретары эш Дордуноп ол олар бисти баштай конторалар ажыл эвезте машина-техника мастер-скаязын дөңшө девискээринче эзертип кире бердилер.

Улуг херимниң иштинде чүүл-бүрү машиналарын дөңшө чыккан каан турар. Колхоз даргазы Петр Васильевич Астафьев бисти МТМ чамгыга барып доктадып тургускан, текляка турган үчкө көргөш, чугааладыр.

— Техникамыс мында калагалар турар бис. Күрүңелен 1 миллион 83 муң рубль өөртөктүг ийиң-бүрү машиналарын алган бис. Ам төлөөрүсүң чүгө 300 муң рубль артык. Бүүдүрүстү эргезисте 40 тракторлук, 20 комбайныг, 30 автомашыналыг, 40 селдяктыг, 6 лудийиктиг бис. Эске үрүмк херекселерин шуптузуу санап чугаалаары албан эвес боор. Бо турган машина-техника мастер-скаязы-дыр. Септелелерин маңа бүүдүрүстү күжүзү-биле чорудуп турар бис.

— Шымырак-тыр ээспел! Септелелер кайы хире аларганың—деп, журналистерниң бирээзи магадавышаан, сонуургал айтырды.

— Техникамыс ам-даа салып алыр бис. Тарылгавыс ийиң шакта 7000 гектар чедер. Иччалга бистин кол инженериямыс эш Белазе бо турар Юрий Семенович, септелелениң дугайын эштерге чугаалап берип көрүрөм!—деп, инженерияны харым-салганын белеткен чүве деп, эш Белазеке сөс берг каалты.

— Ийе, ам 2 трактор, 11 селдяка, 4 лудийик септелетимиз. Шупту трактор андынаары септелетинген—деп ол чугаалады.

— Техникамыс комиссияга кажан бүрүн белең деп хулаады болуп селер!

Бо айтырымы дөраан дидим харымларын апаа берге болган ышкаж биске көзүлдү.

— Ийе, эштер! Ам 5 онук иштинде чаксы тарылгата кирп болур белеңиңиң көргүзөр бис. Чыныг болгаш хей чылдыг ситенеринден эске үрөзүңер бүрүн белең—деп, эш Астафьев бүүдүрүл кады. Журналисттер...

деп кинону көрүрө.

И. МАСЛЕННИКОВ.

Күш-культура болгаш спорт

Сөөлү старт

Кытылга кышкы спортчу сезонун халган хаак маргылдазын даштыкы күндө болган. Апаа хоорайнын өөредилге черлеринин, спорттун «Динамо» нитилелениң болгаш бүүдүрүгелерин күш-культура коллективтеринин 100 ажыг хаакчылары кирдишен.

Өөредилге черлеринин команда талазы-биле бирги черин кезээ ажыл-агый техникумуңун, ийгилини эми үчлүшкенин хаакчылары алган. «Динамо» эки-тура нитилелениң болгаш бүүдүрүлге коллективтеринин хаакчыларынын аразында бирги чер дөш чидип демисалдин түңшөлине команда талазы-биле бирги черин динамо-чудар, ийги черин механизация үчлүшкениң командиы алган.

П. ПЕТРОВ.

Башкыларның шыдыраа маргылдазы

Улус чырыдышкын ажылдакчыларын профессионал обкомы область башкыларының бирги чери дөш хөөш шыдыраа маргылдазын организастаан. Ол маргылдада районнарга өрткен башкыларның хөөш-шыдыраа маргылдааларының тилевчилери: Март-оол (Улуг-Хем), Дадир-оол (Барышан-Хемчик), Хоомуш (Чаа-Хөл).

Лай-Сот (Сүт-Хөл), Идым-Сюрюн (Бай-Тайга), Кыргыз (Эрзин) болган О. Биче-оол (Башкылар били бидер институт), М. Биче-оол (пед-училище), Е. Манавоон (Кызыл, № 2 школа), область чемпиону Н. Шинигин олар киршип турар.

Бирги салгыга Хоомуш—Монгуш Биче-оолду, Дадир-оол—Манавоонту, Ондар Биче-оол—Март-оолду уткаш, бир-бир саннарны алганнар. Маргылдада апрель 1-ге чедир үргүзүлдөр.

Ю. ДОРЖУ.

ОБЛАСТЫҢ КИНОЗРАННАРЫНГА

Advertisement for cinema screenings in the region, listing movies like 'ВЛКСМ-нің 30 чылы' and 'Алеша Птицын чыны өскертти тур'.